

ทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
โดย
กศน.ตำบลศาลาใหม่
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มี พื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับประยุกต์ หลักธรรมคำสอน ทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้ อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค กศน.ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตาก ใบ จังหวัดนราธิวาส ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชาวบ้าน หรือประชาชน ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจาก ชุมชน และหวังเป็นอย่าง ยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ สาธารณชนใน การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือประชาชนท้องถิ่นต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขพัฒนา แก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและ แนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้าน การเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพา ตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จัก ประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ ชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้าน การบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถ พึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิต และการจัดจำหน่าย ผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและ รักษาสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทาง ด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่า ของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการ การค้าการ สะสมและบริการ กองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและ โภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกัน คุณภาพชีวิต ของคนให้เกิด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการด าเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้ง ขององค์กร ชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน ระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัด การศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขา การจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการ การศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้พัฒนา และถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษา โบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้ บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ สิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีไทย เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

(๑) ชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ มีกิจกรรมดังนี้

- ทำบุญวันสงกรานต์ จัดงานวันกตัญญู วันผู้สูงอายุ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
- ทำบุญวันสารทเดือนสิบ
- ทอดกฐิน ทอดป่า เข้าพรรษา ออกพรรษา
- เข้าวัดฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันพระ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาและวันอาสาฬหบูชา
- ประเพณีลาซัง ทำขวัญข้าว

(๒) ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีกิจกรรมดังนี้

- **วันฮารีรายอหรือวันอีด** วันตรุษทางศาสนาอิสลามในปีหนึ่งมี ๒ วัน คือวันอีดัลฟิตรีและวันอีดัลอัฎฮา วันตรุษสองวันที่ห่างกัน ๗๐ วัน มุสลิมจะไปร่วมละหมาดในวันตรุษใน เวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น.โดยพาครอบครัวไปด้วย หลังจากนั้นก็มีการพบปะให้พรกัน ขออภัยกัน ไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ตลอดจนเยี่ยมสุสาน (กูโบร์) ให้ความสนุกสนานรื่นเริงแก่เด็กและทำทาน
- **วันเมาลิด** มุสลิมจะจัดงานถวายความรำลึกถึงท่านศาสดามูฮัมหมัดอาจจัดขึ้นตามมัสยิดหรือตามบ้านก็ได้ ในพิธีจะมีการนำประวัติของท่านศาสดามากล่าวถึง เป็นการสวดดีในคุณธรรมอันสูงส่งของท่าน
- **การเข้าสุนัต** (มาโซะยาวิ) เมื่อเด็กชาวไทยบผู้นับถือศาสนาอิสลามอายุประมาณ ๘-๑๒ ปี ผู้ปกครองจะทำพิธีเข้าสุนัต หรือพิธีคอตันให้ ตามหลักศาสนาอิสลาม การสุนัตคือ การขริบปลายหนังอวัยวะเพศออก เพื่อให้สะดวกในการทำมาสะอาด ทั้งนี้เพราะมุสลิมจะต้องอาบน้ำก่อนไปละหมาด และอาบน้ำหลังจากร่วมหลับนอนระหว่างสามี/ภรรยา การที่มีปัสสาวะค้างอยู่ที่อวัยวะเพศ ตามหลักศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสกปรก
- **วันอาซูรอ** ตรงกับวันที่ ๑๐ ของเดือนมุฮัรรัม ซึ่งเป็นวันแรกของศักราชอิสลาม เป็นวันที่พระเจ้าได้ประทานสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ชาวโลกหลายประการ โดยเฉพาะ ในวันที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าเป็นวันที่เรือของศาสดานูห์ ซึ่งบรรทุกประชาชนของท่านจำนวนหนึ่ง ได้มาจอด ณ ที่แห่งนี้ขณะที่มหาอุทกภัยถึงวาระที่สุด และต่างก็พ้นภัยเสียบียงอาหารที่เหลืออยู่นั้น ศาสดาได้นำมาปรุงอาหารรับประทาน ดังนั้น มุสลิมจึงรำลึกเหตุการณ์นั้นและได้ปฏิบัติตามอย่างโดยนำเอาพืชและเนื้อสัตว์มาทำเป็นอาหารคาวบ้างหวานบ้าง เรียกชื่ออาหารตามความสำคัญของวันว่า”อาซูรอ”และเรียกพืชนั้นไปว่า”บูโบ” ก็มีความหมายว่า การเอามาร่วมกัน

ทำเนียบปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง ด้านผลิตปุ๋ยอินทรีย์

กศน.ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ข้อมูลทั่วไปของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ - สกุล นายสุวิทย์ เพชรเกลี้ยง

ที่อยู่ปัจจุบันที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ ๔

หมู่ที่ ๒

ชื่อบ้าน ตะปิง

ตำบล ศาลาใหม่ อำเภอ ตากใบ จังหวัด นราธิวาส

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

โทรศัพท์ ๐๘๔-๑๙๘๓๕๑๑

ปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรม

พิกัด ๖.๒๖๙๓๓/๐.๑๐๒.๐๐๙๙๔๑

ทำเนียบปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง ด้านปลูกข้าวหอมกระดังง์ ๕๙

กศน.ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ข้อมูลทั่วไปของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ - สกุล นายประสิทธิ์ รัตนมณี

ที่อยู่ปัจจุบันที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ ๑๖/๑

หมู่ที่ ๒

ชื่อบ้าน ตะปิง

ตำบล ศาลาใหม่ อำเภอ ตากใบ จังหวัด นราธิวาส

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

โทรศัพท์ ๐๘๖-๒๘๕๒๖๓/๘

ปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี

พิกัด ๖.๒๖๓/๘๑๕๙.๑๐๒.๐๐๔๔๓๓๐

ทำเนียบปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง ด้านเกษตรผสมผสาน

กศน.ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ข้อมูลทั่วไปของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ – สกุล นายวัชรพล พรหมสกุล

ที่อยู่ปัจจุบันที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ ๓๐

หมู่ที่ ๒

ชื่อบ้าน ตะปิง

ตำบล ศาลาใหม่ อำเภอ ตากใบ จังหวัด นราธิวาส

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

โทรศัพท์ ๐๘๐-๖๓๖๘๙๕๘

ปราชญ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรผสมผสาน

พิกัด ๖.๒๘๒๓๕/๑๐๒.๐๑๑๙๖๓

